

نقش طلابه داران تبلیغ در اعتلای فرهنگ دینی

اگر علمای اعلام و مراجع عظام تقلید در ایام تبلیغی در مناطق مختلف کشور مشغول امر مقدس تبلیغ باشند نتایج خوبی در پی خواهد داشت.

اگر علمای اعلام و مراجع عظام تقلید در ایام تبلیغی در مناطق مختلف کشور مشغول امر مقدس تبلیغ باشند نتایج خوبی در پی خواهد داشت.

به گزارش خبرنگار مهر، رضا کفیلی دانش آموخته حوزه علمیه قم و کارشناسی ارشد علوم سیاسی در یادداشتی به نقش طلابه داران تبلیغ در اعتلای فرهنگ دینی پرداخته است:

«... فَلَؤَلَا نَفَرَ مِنْ كُلِّ فِرْقَةٍ مِنْهُمْ طَائِفَةٌ لِيَتَفَقَّهُوا فِي الدِّينِ وَلِيُنذِرُوا قَوْمَهُمْ إِذَا رَجَعُوا إِلَيْهِمْ لَعَلَّهُمْ يَحْذَرُونَ» (توبه/۱۲۲) یکی از موضوعات مرسوم و مهم حوزویان، بحث تبلیغ دینی در برخی ایام سال مانند محرم الحرام، ماه مبارک رمضان، ایام صفر و همچنین برخی مناسبت های ملی و مذهبی می باشد. در این ایام مبلغین دینی و مروجین شریعت نبوی جهت تبلیغ و ارتباط با مردم، به شهرها، مساجد و مناطق مختلف کشور و بلکه خارج از کشور سفر می کنند تا در میان مردم باشند. به پرسشها، نیاز های معنوی و روحی مردم پاسخ داده و به تبلیغ دین مشغول شوند. مبلغین در سطوح مختلفی قرار دارند که برخی از آنها طلاب جوان در حال تحصیل در سطوح عالی حوزه های علمیه؛ برخی از آنها علما و اساتید حوزوی و تعداد اندکی از آنها هم علمای اعلام و مراجع عظام تقلید و بزرگان دین هستند.

مسئله ای که در این یادداشت به آن خواهیم پرداخت ارتباط میان تبلیغ دینی علمای اعلام، بزرگان دینی و مراجع عظام تقلید و تأثیر آن در اعتلای فرهنگ اسلامی است. پرسش مطرح شده در این یادداشت این است که سفر تبلیغی بزرگان دین چگونه سبب اعتلای فرهنگ اسلامی در جامعه می شود؟ به نظر می رسد این امر موجب آشنایی یک مرجع دینی با موقعیت های جغرافیایی و تاریخی منطقه تبلیغی خود می شود؛ از امور جاری در کشور خصوصا منطقه تبلیغی خود آگاه می شود؛ به صورت مستقیم با مردم در ارتباط بوده و مشکلات زندگی مردم را حس می کند؛ با مردم منطقه و خصلت ها و آداب و رسوم آن ها آشنا می شود؛ افراد ذی نفوذ، خیرین، مسئولین و سایر آحاد مردم را شناسایی کرده و همه این ها را در رفع حوائج مسلمین بسیج می کند؛ علاوه بر موارد مذکور، موجب تقویت توانایی های تبلیغی و برخورد اجتماعی می شود؛ در زندگی شان تنوع ایجاد شده و از لحاظ جسمی و روحی تقویت می شوند.

سفر تبلیغی یک مرجع دینی به یک منطقه، شناخت شان از مسائل جغرافیایی و تاریخی آن مکان را بیشتر می نماید. این نکته باعث می شود اطلاعات تاریخی و جغرافیایی مرجع تقلید از مناطق کشور به صورت تجربی بیشتر شود که مهم ترین اثر آن هم بررسی موقعیت های طبیعی، جغرافیایی و تاریخی منطقه و رابطه و تأثیر آن ها بر روحیه مردم است. یعنی یک مرجع دینی به تجربه درمی یابد که مثلا با مردم منطقه گرمسیر چگونه باید برخورد کند؟ یا مثلا برخورد اجتماعی شان با مردمی که در تاریخشان تعصب به زبان قومیتی یا... دارند چگونه باشد؟ ولذا محتوای تبلیغی، صحبت ها و خدمات اجتماعی شان را بر اساس آن می سنجند و از ظرفیت های طبیعی، جغرافیایی و تاریخی منطقه جهت پربار شدن سفر تبلیغی استفاده کرده و برای مسائل و ایام تبلیغی بعدی که توسط خودشان یا سایر مبلغان انجام خواهد شد، مورد نظر قرار می دهند.

دومین اثر این کار مبارک، اطلاع مرجع تقلید از امور جاری در جامعه خصوصا منطقه تبلیغی خود است. طبیعی است که سفر تبلیغی یک مرجع تقلید متفاوت از سفر تبلیغی طلاب جوان خواهد بود. وقتی یک مرجع دینی به سفر تبلیغی می رود و از امور جاری جامعه و خصوصا آن منطقه خبردار می شود، توانایی رسیدگی و سوق دادن امکانات موجود به سمت رفع موانع در امور مسلمین در راستای اعلام فرهنگ دینی را دارند. این امر نیز اثرات مثبت خودش را در آن منطقه خواهد گذاشت از جمله این که: مسئولین دولتی در راستای خدمات عمومی مردمی فعالیت بیشتری انجام می دهند. وقتی مسئولین متوجه باشند که یک مرجع تقلید به صورت مستقیم ناظر بر خدمات دولتی به مردم است، بالطبع علاقه و انگیزه بیشتری برای خدمت پیدا می کنند و با هدایت و حمایت آن مرجع تقلید، نهاد های مختلف دست در دست هم می دهند و با همدلی و همزبانی همدیگر کار های مردم را در راستای بهبود وضعیت موجود پیش می برند. دومین اثر تبلیغ علمای اعلام در اطلاع از امور جاری منطقه، بحث ارزش نهادن به امر مقدس تبلیغ و مبلغان و همچنین رفع موانع و مشکلات پیش روی آنان می باشد. سفر تبلیغی مراجع تقلید نشانگر اهمیت ایام تبلیغی و امر مقدس تبلیغ می باشد. مرجع دینی مستقیما نظاره گر موانع و چالش های مبلغان می شود و در راستای رفع هرچه زودتر آنها تلاش می کند.

علاوه بر این ها وقتی یک مرجع تقلید در پای منبر یکی از مبلغان آن منطقه بنشیند بالطبع پیام بسیار مهمی برای مردم و عالمان منطقه و مبلغان دارد. پیام این رفتار به مردم این است که لازم است در جلسات وعظ و خطابه شرکت کنند تا بتوانند در امور دینی و معنوی هم پیشرفت خوبی داشته باشند و وقتی یک مرجع تقلید به مرجعیت، فضل و سواد و... مغرور نشده و پای منبر یک مبلغی می نشیند، مردم هم تشویق می شوند که به علم و فضل خود مغرور نشده و در جلسات وعظ و خطابه شرکت کنند. اما پیام این رفتار به مبلغان و علمای شهرها و مساجد منطقه این است که مجهز و مسلط به مسائل باشند. مخاطبانشان از فضل و سواد و علمیت بالایی در نظر می گیرند و طبیعی است که در این صورت بدون مطالعه دقیق به سخنرانی پرداخته و در چنین مطالب برای سخنرانی دقت لازم را به کار می برند. به جای پرداختن به مسائل حاشیه ای و غیر لازم، کلامشان را با استناد به دلایل محکم، خصوصا منابع عظیم قرآن کریم و روایات صحیح اهل بیت (علیهم السلام) بیان خواهند کرد.

سومین اثر جهاد تبلیغی مراجع عظام این است که به طور مستقیم با مردم ارتباط می گیرند و از نزدیک شاهد نحوه زندگی مردم می شوند. نیاز به این منش در جامعه امروز بیشتر از قبل احساس می شود به طوری که فقدان این امر پیشرفت ناصالحان در جامعه را موجب شده و فاصله ی بین مردم و بزرگان دینی و به تبع آن فاصله از مسائل دینی هر روز بیشتر می شود. همچنین وقتی مرجع تقلید از نزدیک شاهد چگونگی زندگی مردم می شود، بهتر می تواند برای بهبود وضعیت زندگی مردم برنامه ریزی کرده و با مسئولین منطقه و رده بالای نظام اسلامی رایزنی کرده و حتی مبلغین دینی را نیز در جهت انجام خدمات اجتماعی به مردم تشویق و تربیت می کنند. این ارتباط، اثرات مثبتی هم به دنبال خواهند داشت از جمله این که: مردم هم به طور مستقیم با یک مرجع تقلید و زندگی ایشان آشنا می شوند. اگر مردم زندگی یک مرجع تقلید را از نزدیک شاهد باشند، علاوه از این که مسائل زیادی را از اعمال آن مرجع بزرگوار یاد می گیرند، شایعات در این مورد هم فرصت گسترش نخواهند داشت چرا که مردم واقعیات را با چشم خود می بینند.

همان طوری که شایعات دشمنان در خصوص زندگانی رهبری معظم انقلاب اثری ندارد چرا که زندگانی و دارایی ایشان برای همگان روشن است. دومین اثر ارتباط یک مرجع دینی با مردم، سهولت در پرداخت وجوهات است. پرداخت وجوهات یک وظیفه شرعی بر عهده مسلمانان است که توسط دفاتر مراجع تقلید به نمایندگی از مراجع دریافت و با اجازه و نظارت مرجع تقلید در موارد مصرف خودش خرج می شود. در صورت ارتباط مرجع تقلید با مردم اولاً مردم به راحتی می توانند به وظیفه شرعی خود عمل کرده و وجوهات خود را به شخص مرجع تقلید برسانند و ثانیاً موارد مصرف وجوهات مشخص می شود و بسیاری از مسائل و مبهمات این مسئله حل می شود. حتی امکان دارد وجوهات همان منطقه توسط مرجع تقلید در همان منطقه خرج شود و ثالثاً مردم با نهایت اطمینان وجوهات خود را پرداخت می کنند و رغبت بیشتری در پرداخت آن پیدا می کنند و در نتیجه مردم با انجام وظیفه شرعی خود، موجب رفع حوائج جامعه دینی می شوند. سومین اثر این حرکت، تحقق همدلی و همزبانی مردم و مرجعیت هست که به صورت عملی اتفاق می افتد. مردم کمافی السابق و بلکه بهتر و بیشتر با مرجع تقلیدشان هماهنگ می شوند. که نماد عینی تحقق این مسئله در بحث تحریم تنباکو عیان می باشد، که بنا به فتوای تحریم تنباکو توسط یک مرجع تقلید، مردم واقعا به دنبال عملی کردن فتوای مرجع تقلید شدند. یکی از علل آن، مصاحبت مرجع تقلید و مردم با همدیگر بود.

چهارمین اثر مثبت سفر تبلیغی علمای اعلام، تقویت مهارت های تبلیغی و سیره اجتماعی شان می باشد. از ابزار بسیار مهم یک سفر تبلیغی، سخنور و اجتماعی و مردمی بودن مبلغ می باشد. وقتی یک عالم بزرگوار و مرجع تقلیدی به سفر تبلیغی می رود، علاوه بر این که برکات مادی و معنوی این سفر شامل حال اهالی منطقه می شود، یکی از منافع آن برای آن عالم یا مرجع تقلید، تقویت هرچه بیشتر مهارت های تبلیغی و سیره عملی اجتماعی می باشد که اگر آن ها هرچه بیشتر تقویت شوند، تأثیر کلامشان بیشتر خواهد بود و مردم رغبت بیشتری برای حضور بزرگان دینی در میان شان را خواهند داشت. همچنین در بالا بردن سطح سواد دینی مردم موثر واقع می شود و مردم و علمای منطقه از نزدیک با سیره اجتماعی یک مرجع دینی آشنا شده و آن را نصب العین قرار می دهند. از آن طرف علمای منطقه هم سعی در پیشرفت خواهند داشت تا بتوانند مثل آن مرجع بزرگوار در تبلیغ و ترویج دین موفق باشند و مردم از سخنرانی و سیره عملی آن ها فیض کامل را ببرند.

پنجمین اثر؛ سنجش توانایی های خود می باشد. وقتی یک مبلغ به سفر تبلیغی می رود بهترین فرصت فراهم می شود تا خودش و توانایی هایش را بسنجد. اگر این کار انجام بگیرد بدون شک برای سفرهای تبلیغی بعدی تأثیرات بسیار مثبتی خواهد داشت. مراجع و بزرگان حوزوی نیز از این قاعده مستثنی نیستند اما مسئله یک مسئله نسبی است. بدون شک مراجع معظم تقلید دارای توانایی های بیشتری نسبت به یک مبلغ جوان هستند اما شاید توانایی هایی هم که برای منزلت مرجعیت در سفرهای تبلیغی لازم است را به صورت کامل دارا نباشند و این سفر باعث می شود که با سنجش توانایی های خود، توانایی های مثبت را تقویت کرده و برای جبران عدم توانایی ها قدمی بردارند و این یعنی پویایی و پیشرفت. این پیشرفت توانایی ها باعث جذاب و شیوا تر شدن سفر تبلیغی هم برای مبلغ و هم برای مردم

می شود و لذا مساجد و شهرها خالی از عالم نمی ماند و عالمان هم توفیق حضور در مناطق مختلف جهت تبلیغ دین را پیدا می کنند.

ششمین اثر؛ آشنایی با افراد ذی نفوذ خیرین منطقه است. یکی از ابزارهای بسیار مهم روحانیت و خصوصا مبلغان دینی، ارتباط مستقیم با مردم است و قسمتی از این مقوله به ارتباط با افراد متمول دین دار و خیرین منطقه تبلیغی مربوط می شود. عالمان دینی مثل ائمه هدی (علیهم السلام)، ملجاء و پناهگاه مردمان نیازمند مادی و معنوی هستند. نیاز معنوی آن ها با تقوا و علم عالم درمان می شود اما برای تامین نیاز مالی با توجه به محدودیت مالی علما، لازم است بانیان و خیرینی باشند تا عالم منطقه با کمک گرفتن از آنها بتواند به افراد نیازمند کمک رسانی کند. علاوه بر آن در این صورت خدمات مادی اجتماعی بسیاری میتوان ارائه داد از جمله این که دیگر مسجد فقط محل عبادت نخواهد بود بلکه کم کم تبدیل به مرکزی با خدمات بسیار عالی اجتماعی می شود که این در جای خود کم نظیر بوده و باعث جذب افراد زیادی به دینداری می شود. همانطوری که در برخی مساجد مشاهده می شود به سبب ارتباط عالمان آن مساجد با متمولان، توانسته اند کارگاهی در مسجد راه اندازی کرده و چند نفر بیکار را مشغول کرده و محصولاتی تولید کنند و از درآمد آن محصول به مسجد رسیدگی کرده و با گسترش این حرکات به فقرای منطقه هم کمک رسانی می کنند و در واقع مشکلات مردم را به دست خود مردم و با هدایت و کمک یک مرجع تقلید حل می کنند.

هشتمین و آخرین اثر سفر تبلیغی علمای اعلام و مراجع تقلید، ایجاد تنوع در زندگی و تقویت روحی و جسمی آنها می باشد. با توجه به اهمیت بحث مرجعیت و بزرگان دینی و تأثیرات مثبت آن ها در جامعه اسلامی، از جمله نکاتی که در مورد این بزرگواران باید مراعات شود تا روحیه آن ها سرزنده مانده و از لحاظ جسمی تقویت شوند، حضور در مناطق مختلف و ایجاد تنوع در زندگی است و سفرهای تبلیغی بهترین موقعیت برای تقویت امور مذکور است.

با تحقیق حاضر به این نتیجه می رسیم که اگر علمای اعلام و مراجع عظام تقلید در ایام تبلیغی در مناطق مختلف کشور مشغول امر مقدس تبلیغ باشند نتایج خوبی از جمله: ارتباط و آشنایی مستقیم مردم با یک مرجع تقلید؛ سهولت و اطمینان در پرداخت وجوهات؛ فعالیت بیشتر مسئولین دولتی؛ ارزش نهادن به امر مقدس تبلیغ و مبلغ و رفع موانع و مشکلات آن؛ تحقق همدلی و همزبانی بزرگان دینی و مردم؛ صحت و سلامتی روح و جسم مرجع تقلید و... را در پی خواهد داشت. همه موارد مذکور در واقع کوششی همگانی در راستای اعتلای فرهنگ دینی محسوب می شود که مراجع تقلید به عنوان طلایه داران تبلیغ تا عصر ظهور صاحب الزمان (عج) سهم سنگینی در اعتلای فرهنگ دینی را به دوش می گیرند.